

OPT

nr. 27
16 mai
2022

motive

FICTIUNEA

săptămânal de cultură

Director de număr
BIANCA ZBARCEA

**Aventura
cu toate părțile ei încheiate de dor
îl strigase pe nume**

Doina RUȘTI

foto: Cătălin D. Constantin

OPTm

Scamatorul

Doina Ruști

În folclorul românesc nu se face diferența clară dintre șaman și magician, dar există alte distincții, făcute între vrăjitorul bun și rău, între vraci, doftor, bărbier și fermecător. Se vorbește adeseori despre magia bună și cea „neagră”. Există de asemenea o magie domestică și una derulată sub protecția Bisericii (așa cum ar fi mult folosită carte a *Blestemelor* lui Vasile cel Mare).

În mod curent este acceptată teoria freudistă conform căreia în timp ce șamanul acționează căutând fluxul viu al unei comunități, vrăjitorul/magicianul nu este decât un șarlatan. Șamanul este doctorul și terapeutul unei comunități, în timp ce magicianul este un om inteligent, adeseori necinstit, capabil să manipuleze și să amăgească.

Din senin, în dimineața asta, m-am trezit cu un interes subit pentru scamator – pentru șarlatanul-actor. Și mi-am amintit o poveste, culeasă de Hașdeu, în 1885. Personajul principal este aici un hipnotizator pe care povestitoarea populară, o anume Liuba, din zona Severinului, îl numește *comediant*. Acesta vine într-un sat cu un spectacol care uluiește populația: un cocoș trage după el o buturugă imensă. Oamenii privesc fascinați această pasăre țănoșă înhamată la o uriașă povară. În același timp, o fată vine din pădure, de unde culesese ca de obicei iarba pentru găște. Ea nimerește în mijlocul spectacolului și-și vede consătenii transpirați, transfigurați, cuprinși de extaz în fața unui cocoș. Era un cocoș cu pălărioară roșie și cizmulițe de marochin. Dar în afară de asta, nu exista niciun motiv de admirație, fiindcă pasărea trăgea după ea doar un pai. Nedumerită, îi întrebă pe spectatori care era motivul interesului lor, iar aceștia laudă imediat puterea artistului care mișcă munții. Fata ia peste picior spectacolul, trezindu-și consătenii din extaz. Ea ține morțiș să le spună că buturuga din imaginația lor nu este decât un biet pai. În lumina după-amiezii de vară, ochii lor vedeau altfel lucrurile, pentru

că magicianul, care le luase banii pentru spectacol, avusese grijă să-i hipnotizeze. Numai fata aceasta scăpase. Magicianul, versat în arta spectacolului a înțeles imediat cum stau lucrurile și-a rugat-o pe fată să-i vândă iarba pe care o culesese din pădure. Cum prețul este bun, fata face imediat târgul. Dar în grămăjoara aceea de buruieni se afla și iarba fiarelor. Planta aceasta rară și atât de greu de deosebit între bălăriile obișnuite apărase mintea fetei. În tradiția folclorică, iarba fiarelor are multe atribute, printre care și pe acela de a întări caracterul celor care o culeg. Există nenumărate povești despre cei care dețin iarba fiarelor și care sunt în stare nu doar să deschidă toate ușile, dar mai ales să stea neclintiți, ca fierul, în fața obstacolelor. Or, fata nu știa ce culesese. Ea avea o armă invincibilă pe care numai ochiul magicianului o depistase.

Imediat ce-i vinde acestuia iarba, devine vulnerabilă.

Magicianul își exercită din nou puterea, hipnotizând-o de data aceasta numai pe ea. Fata are

iluzia că se află în mijlocul unei ape, gata să se înece. Înfricoșată, începe să țipe, spre hazul general. În acest timp, magicianul și-a strâns la iuțea catrafusele și s-a și făcut nevăzut.

Povestioara aduce informații interesante despre comedianții itineranți și tipul de spectacol care satisfăcea curiozitatea generală, dar, în primul rând, creează un caracter de maxim interes pentru tema abordată aici. Din capul locului aflăm că este vorba despre un șarlatan, dar unul cu pretenții artistice, un *comediant*, cum bine îl numește povestitoarea, pe care nimeni nu-l crede deținătorul unor puteri supranaturale, dar al cărui spectacol este privit cu toată uluirea.

Magicienii de acest tip sunt atestați din timpuri străvechi, iar în Europa medievală nu era târg în care să nu apară astfel de spectacole. În cultura latină sunt pomenite deseori trupele de artiști-profeți și magicieni, care ofereau și spectacole, dar și satisfacția unor predicții sau acte uluitoare ca cel al comedianțului

nostru. Vestimentația feminină evocă alaiul bacantelor, dar și impresia de carnaval și de manifestare minoră. Cam același rol l-au avut la noi călușarii, pe care Cantemir îi descrie într-un mod similar: „Aceștia se numesc călușari și se adună o dată pe an îmbrăcați în haine femeiești, poartă pe cap o cunună împletită din frunze de pelin și smălțată cu fel de fel de flori, își prefac glasul ca femeile, ca să nu fie recunoscuți și-și acoperă fața cu o pânză albă. În mână poartă toți săbii goale cu care ar străpunge pe loc pe oricine om din mulțime care ar îndrăzni să le smulgă acoperământul feței.”

Atât timp cât misterul rămâne nedezlegat, și povestea întreținută de spectator va fi în „mișcare”, amplificându-se, transformându-se, primind variante. Între tipurile de vrăjitori, scamatorul, magicianul-actor, ca și profetul sunt tipologii sociale care satisfac cele mai arzătoare laturi ale omului: curiozitatea, teama, credința.

Continuare în versiunea online

Atelier de artist – Margareta Sterian

Bianca Zbarcea

Tubitorii artelor plastice sărbătoresc zilele acestea împlinirea unui interval îndelung de la nașterea uneia dintre cele mai importante scriitoare și pictorițe române, artista Margareta Sterian.

Dictaturile care au dominat secolul al XX-lea au marcat o perioadă cruntă din viața Margaretei, dar asta nu a împiedicat-o să traducă poezie engleză și franceză, să scrie volume de proză și poezie sau să picteze, situându-se incontestabil în avangarda literară și plastică. Cenzura și antisemitismul acelor ani damnabili au creat o prăpastie între ea și publicul ei căzut în capcana istoriei.

Pictoriță, scriitoare, traducătoare și scenografă, Margareta Sterian s-a născut în 16 martie 1897, la Buzău. A urmat cursurile liceale ale școlii evanghelice din București, avându-l profesor de limba română pe Ioan Slavici, iar profesor de desen pe pictorul-gravor Richard Canisius. De asemenea, a avut norocul să ia lecții de desen cu pictorul impresionist Gore Mircescu.

Anul acesta se împlinesc 125 de ani de la nașterea artistei, un act de cultură prin care se atrage atenția publicului asupra importanței unei opere literare și plastice de primă mână în cultura românească.

Elementul esențial care și-a pus amprenta pe întreaga operă a Margaretei Sterian este cel etnic, arta pictoriței și scriitoarei fiind inspirată din realitățile românești, având ca modele cultura populară, folclorul teatral, obiceiurile rurale precum semănatul și culesul, și toate acele serbări neîntrecute în pitoresc, preluate în special din zona Moldovei.

Despre Margareta Sterian s-a scris mult și poate nu îndeajuns. După Revoluție, arta ei a reînceput să respire, dar suferința și-a spus cuvântul: opere inestimabile au căzut pradă urii, iar românilor li s-a smuls șansa de a admira un artist recunoscut pe plan internațional, cu expoziții la Paris și Viena și cu tablouri care revelau magia plaiurilor românești.

Ei bine, pe 5 mai la ora 17:00, Muzeul Literaturii Române preia

frăiele unui destin uitat și oferă un nou suflu moștenirii Margaretei Sterian, readucând la suprafață comori pe care publicul mai tânăr nu a avut ocazia și șansa să le prețuiască. Arta Margaretei Sterian, dar mai ales viața pe care a ales să o dedice creației, în ciuda unor opreliști pe care poate doar acum, în proximitatea războiului, începem să le înțelegem cu adevărat, este în sfârșit pusă în valoare și pe plan românesc. Surpriza Muzeului Național al Literaturii Române pentru acest moment constă într-o expoziție care se deschide joi, 5 mai 2022, ora

17.00, la sediul din Calea Griviței 64-66, un nou spațiu expozițional. Expoziția poartă numele de *Atelier de artist – Margareta Sterian* și e amenajată la etajul al doilea al clădirii, spațiu intim – recreat prin obiecte de mobilier, obiecte personale și lucrări de pictură, grafică, ceramică, frescă și panouri textile. Totul reconstruiește universul creator al artistei, exemplificând interesul său pentru multiplele forme de exprimare artistică. Obiectele expuse în acest spațiu au fost donate Muzeului Național al Literaturii Române de către pictorul și criticul de artă Mircea Barzucă, discipolul și moștenitorul testamentar, omul datorită căruia opera și personalitatea Margaretei Sterian vor fi cunoscute de generațiile viitoare.

La deschidere vor participa acad. Răzvan Theodorescu, vicepreședintele Academiei Române, Mircea Barzucă, pictor și critic de artă, și Ioan Cristescu, Directorul General al MNLR.

Participarea la eveniment se face pe bază de rezervare la adresa de e-mail relatiipublice@mnlr.ro.

Obsesie muzicală

Flavia Iosef

Repetiții la pian. Bar întunece. Fețe neclare. Emoțiile de dinaintea fiecărei reprezentații. Rutina se repetă. Clienții arată mereu la fel pentru Biralbo. Un nume neobișnuit pentru un spaniol neobișnuit. Santiago ar fi fost prea obișnuit pentru acest pianist... incert. Să rămânem, așa, dar, la Biralbo. Biralbo cel tăcut. Biralbo cel introvertit din trioul muzical al barului Viena. Biralbo cel îndrăgostit, în barul Lady Bird.

Pare că aceste toponime nu sunt alese la întâmplare. Ambele îndeamnă cititorul să vizeze cu ochii deschiși, alături de pianistul nostru, la alte împrejurimi decât obișnuitul San Sebastián. Dar niciunul dintre aceste toponime nu poate rivaliza cu Lisabona

(Lisboa, în spaniolă). Lisboa cea îndepărtată și plină de promisiuni de fericire alături de misterioasa Lucrecia. Strivită parcă de umbra lui Malcolm, această ființă fragilă simte în sfârșit nevoia să se elibereze, să trăiască pe deplin. Epifania are loc într-un moment parcă regizat, în timp ce ascultă pentru prima dată interpretarea la pian a melodiei „Lisboa”, executată, cum altfel, de Biralbo, într-unul dintre rarele lui solouri. Ajuși până aici cu lectura, am zâmbi ironic și plini de susceptibilitate dacă cineva ne-ar spune că, peste trei ani, Biralbo, devenit Giacomo, nu se va mai recunoaște cântând la pian, într-o înregistrare păstrată de iubita lui, Lucrecia. Dar da, acest lucru chiar se va întâmpla, pentru

că viața nu promite să fie blândă cu ei. Nu sub auspiciile unui suflet viciat de nevoia de a se îmbogăți, precum cel al lui Malcolm.

Biralbo și Lucrecia se despart și se regăsesc de mai multe ori, fără ca naratorul ascuns parcă după copertina inexistenței să omită să înregistreze vreo astfel de ocazie. Există un EL care narează tot ceea ce se întâmplă, dar nu ni se dezvăluie nici măcar printr-un accident. Niciunui personaj nu îi pronunță vreodată numele, deși aproape toate intră în contact cu el, în situații grele sau foarte grele, pentru că cele fericite se evaporă până să ajungă naratorul nostru fantomatic să le descopere.

Cu toate acestea, romanul lui Muñoz Molina ne atrage, ne

îndeamnă să nu întrerupem lectura, pentru că există mereu șansa ca în următoarea pagină să apară din nou fugara Lucrecia, intangibilă precum imaginea Lisabonei în ceața memoriei. Memoria lui Biralbo, a naratorului fără identitate sau a noastră?

Ioana PĂUN: Multe lucruri aiurite

Când am auzit că Ioana și-a cumpărat o cămașă care te face mai înalt, am devenit invidios și m-am dus să văd cu ochii mei ce face cămașa aia. Normal, îmi încolțiseră în minte multe planuri. Am ajuns, am sunat. Dar nu răspundea nimeni. Totul părea înghețat. Apoi am împins ușa și s-a deschis, am făcut câțiva pași pe un coridor din care se deschideau alte coridoare, fără uși, fără semne c-ar fi existat camere sau oameni acolo. Eram contrariat că un apartament de bloc putea să fie un adevărat labirint. M-am învârtit mult pe-acolo, iar la un moment dat, am constatat că tavanul lăptos era din geam, iar dincolo de pelicula care îl acoperea se zărea cerul, o boltă senină de vară, populată cu fuste și eșarfe, de siluete subțiri. Hai aici, Zenob, m-a strigat o voce puternică, iar când voiam să deschid gura, să-ntreb cum, am constatat că pluteam spre plafon.

Crezi în obiecte norocoase?

Prin liceu am primit de la mama un punker de pluș pe care îl purtam peste tot cu mine, mai ales la concursuri, olimpiade, examene, până după facultate. Între timp, am început să renunț la lucrurile de care să-mi leg șansa, bafta, deși încă mai am superstiții, mai ales când dau de teritorii necunoscute și mi se face un pic teamă. Încă mai port o geacă, pe care am primit-o de la tata pe la 9 ani, mi-a adus-o din Elveția și atunci era lungă, ca un trenchi. Acum e o gecuță scurtă, care, surprinzător, îmi vine bine și s-a ținut întreagă. Nu o port din superstiție, o port cu drag, pentru că e de la tata și pentru că e cumva o bucurie să fi rezistat mai mult de un sfert de secol.

Care este cea mai aiurită amintire de la... repetiții?

Am făcut multe lucruri aiurite pe la repetiții, mai ales la începuturi, e un teritoriu în care uneori uiți ce e realitate și ce e ficțiune. Râd și acum de o idee pe care am scornit-o, acum foarte mult timp, ca să amânăm o premieră pentru care eram total nepregătiți – nu era gata absolut nimic, nu ieșea spectacolul nicidecum, iar directorul nu ne lăsa să mai lucrăm. Am inventat cu unul dintre actori că și-a luxat mâna și trebuie să stea cu ea imobilizată o săptămână. Nu pot divulga toți complicii la poveste, e secret de stat, iar totul a arătat foarte credibil. Dar am răzbit până la urmă și am câștigat încă o săptămână. Altă poveste haioasă s-a întâmplat la teatrul din Sfântu Gheorghe, când mie și scenografului ne-a venit ideea „genială” să aducem în spectacol un șarpe. Am găsit de vânzare un șerpișor de apă, era luat de pe la o baltă din apropiere. Băieții s-au gândit să îi

facă rost de mâncare, dar cât erau plecați, șarpele a reușit să scape. Tot teatrul a aflat și unii au plecat de la birou, speriați, ca nu cumva să le ajungă șarpele printre cabluri.

Un personaj drag?

Mi-ar plăcea tare mult să fac un traseu greu și lung de o lună prin munți cu unul dintre personajele cele mai complicate pe care le-am creat, Marta Stockman, e o revoluționară zeloasă care nu se dă bătută, deci m-ar stimula să continui. Mi-ar plăcea să fiu reprezentată în instanță de Emilia Hosu, personajul din debutul meu în film (care e în lucru as we speak), o avocată bătaioasă care merge până la capătul drumului și înapoi – pentru un caz. Dar dacă stau bine să mă gândesc, mai toate personajele mele principale sunt femei de care nu-ți vine prea ușor să te apropie, mă întreb de ce :))

FOTO CREDIT IOANA SOCIU

Am sunat-o pe skype

Dan Sociu

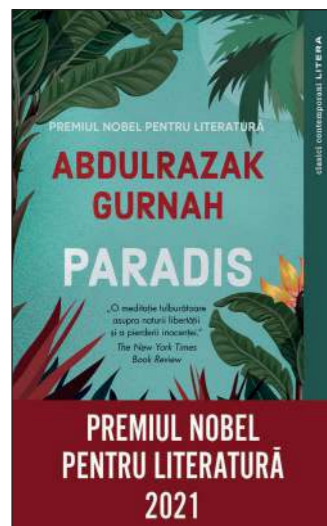
Am sunat-o pe mama pe skype, e o opțiune să dai telefoane cu un abonament mic, fiindcă din Anglia nu se mai poate suna pe rețelele europene. Mi-a zis s-o sun puțin mai târziu, că e la magazin. Am mai ascultat puțin ce vorbea acolo, că nu-și închide niciodată telefonul după ce o sun. Cereă clor, oțet și lumânările la câțiva bani bucata. Peste mai puțin de o lună e Paștele și știe că o să vin. Face curat zilnic și pregătește. Avea vocea normală, de om prins

în zilele lui. Altfel, când stă cu mine la telefon, e veselă și vioaie. Nu știu dacă e chiar așa, poate se face așa pentru mine sau poate e. Pare totuși adevărată. Mi-am pus Mississippi John Hurt, *Since I've Laid My Burden Down*, vocea lui frumoasă împrumută și vocii mele căldură, adică îi reamintește vocii mele de căldura ei. Data trecută când am sunat-o pe mama, tocmai îl ascultasem și mi-a zis *ce voce plăcută ai*. Încerc și acum. Nu e o falsificare, e ceva adevărat, doar

că prins în zilele mele, uneori uit să-mi amintesc căldura pe care chiar o simt, dar mi-e greu uneori s-o exprim. Mă gândesc la titlul cântecului, că și mama e fericită că a ieșit la pensie după 40 de ani de muncă. Îmi zic, dacă vreau să știu ce simțeau negrii oprimați, din muzica asta aflu, nu din discursurile pline de ego și revoltă jucată ale activiștilor. Mă duc sus la baie, avem trei băi la trei etaje. E un african care dă cu mopul și ascultă muzică. Mă gândesc să pun un afiș

pentru toți cei care stau în clădirea asta și nu-și curăță căcatul și părul din chiuveță și pișatul de pe colac. Să-i facă viața mai ușoară omului. Și știu că unii cred că dacă omul e plătit, trebuie să facă muncă serioasă. Și culmea e că poate așa simte și el. O sun iar, are vocea vioaie. Îmi spune ce-o să-mi pregătească de mâncare, deși mi-a mai spus și data trecută. O ascult cu atenție, ca și cum ar fi prima oară când le aud.

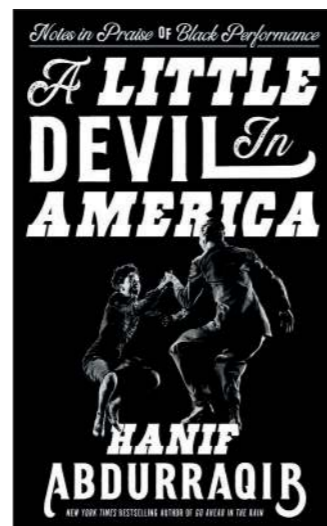
Continuare în versiunea online

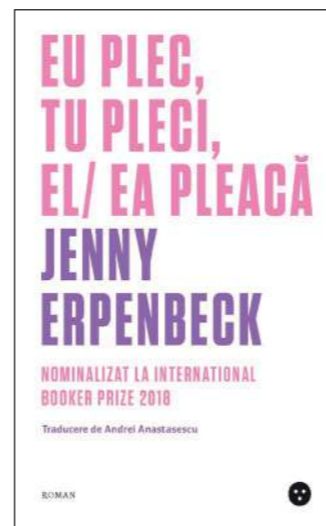
Eveniment
Abdulrazak Gurnah – *Paradis*, LITERA, 2022
Al doilea roman semnat de Abdulrazak Gurnah, proaspăt premiat cu Nobel, apare la editura Litera. Un roman de mare forță, care transpune povestea unei călătorii și a unei lumi care justifică pe deplin titlul romanului. Yusuf își pierde libertatea, iar această schimbare îl pune în situația de a-și reevalua valorile moștenite. Treptat, romanul devine o imagine a Africii, ca spațiu labirintic și poetic totodată.

O reeditare necesară
Svetlana Aleksievici – *Rugăciune pentru Cernobil*, Editura Litera, 2019
Cartea Svetlanei Aleksievici, apărută în traducere la Editura Litera (2019), este constituită din numeroase mărturii ale supraviețuitorilor de la Cernobil din 1986. Autoarea reușește să exploreze tragicul în peste 300 de pagini, așa cum s-a simțit el de către muncitorii de la centrală, medici, pompieri, oameni de știință etc. – toți cei implicați direct în arhicunoscutul dezastru care se resimte și astăzi... De reținut că volumul a inspirat serialul „Cernobil”. (Ciprian Handru)

Confesiunile sunt la modă
Câștigător la secțiunea Nonficțiune, Andrew Carnegie Medals of Excellence/2022
A Little Devil in America: In Praise of Black Performance, semnat de Hanif Abdurraqib, este un volum de eseuri care vizează cele mai de seamă personalități de culoare din Statele Unite ale Americii. Melanj de confesiuni și autobiografie, cartea trece cu ușurință de la personalități precum Michael Jackson la descrierea relației scriitorului cu prietenii săi ori trasarea imaginii tatălui obosit după zi lungă de muncă. Eseistul a fost inspirat în scrierea acestor pagini de cuvintele cântăreței și dansatoarei Josephine Baker: „I was a devil in other countries, and I was a little devil in America, too.” (Diana Dragoman)

Refugiații
Jenny Erpenbeck – *Eu plec, tu pleci, el/ea pleacă*, trad. Andrei Anastasescu, ed. Bleck Button, 2021
Jenny Erpenbeck este considerată una dintre cele mai bune scriitoare contemporane din Germania, iar romanul ei a fost nominalizat la International Booker Prize/2018. Tema principală pornește de la situația refugiaților, care au invadat Europa în urma conflictelor din Orient. Autoarea pune sub lupă politicile occidentale față de criza refugiaților, centrându-se pe cazul unui bărbat care se redescoperă în culturile altor refugiați prin experiența comună. Scrisă alert, într-un discurs dramatic și lucid, cartea impresionează și seduce de la primele pagini.

Despre romanele lui Khaled Hosseini (I)

Ciprian Handru

„Sunt mulți copii în Afganistan, dar prea puțină copilărie.”

„Un roman extraordinar... povestea a doi prieteni în Afganistanul anilor '80, desfășurată pe fundalul unei țări cu o cultură fascinantă. Un roman clasic, care te emoționează până la lacrimi”. (*San Francisco Chronicle*) „Un roman puternic, în care evenimentele politice, chiar dramatice precum cele prezentate în *Vânătorii de zmeie*, sunt doar o parte din poveste. Khaled Hosseini ne oferă o poveste vie și captivantă, care ne amintește cât de mult timp oamenii din acea zonă s-au străduit să învingă violența și brutalitatea care, din păcate, continuă să-i amenințe și astăzi.” (*The New York Times Book Review*)

Așa este prezentat și promovat primul roman al lui Khaled Hosseini, Vânătorii de zmeie, tradus de Mihaela S. Oprea-Aron și apărut în 2010 la Editura Niculescu. O decadă mai târziu, la aceeași editură, însă, avea să reapară într-o ediție cu totul specială, alături (și) de celelalte două romane ale scriitorului – Splendida cetate a celor o mie de sorți, Și munții au ecou.

Din citatele de mai sus, și nu doar (vezi site-ul dedicat autorului, în special prezentarea despre cartea *Vânătorii de zmeie* (*The Kite Runner*) – <https://khaledhosseini.com/>), se prefigurează ideea că romanul lui Hosseini impresionează din cel puțin două perspective majore: pe de o parte, copilăria – ca temă perenă (nu întâmplător, cartea este dedicată și „tuturor copiilor din Afganistan”), iar pe de altă parte, prin cultura și istoria unei țări exotice – Afganistanul – ca fundal narativ, ca spațiu de desfășurare al principalelor evenimente.

„La vârsta de 12 ani, într-o zi întunecată și rece din iarna lui 1975, am devenit ceea ce sunt azi”. Așa alege să își înceapă destăinuirea personajul-narator, Amir,

intr-un amplu proces de analiză a conștiinței. Astfel, capitolul I (datat *Decembrie 2001*) deschide porțile către demascarea unui „monstru” omniscient, care nu se lasă desprins de/din viața protagonistului, numit *Trecut* – „... așa cum am aflat din proprie experiență, e greșit ce se spune despre trecut, că poți să îl îngropi. Pentru că trecutul își face drum spre lumină cu ghearele. Privind în urmă, îmi dau seama că de douăzeci și șase de ani încoace scutez aleea aceea pustie”. O posibilă salvare, vine tocmai prin vocea lui Rahim Khan, prieten al lui Amir,

care telefonându-i din Pakistan îi dezvăluie că mai „Există o cale de a fi din nou bun”. Această cale, constituită ca ispășire a vinii neasumate, deci eliberatoare, presupune un întreg proces de patimă, de durere, de inițiere, de descoperire, de suferință etc. E lupta sinelui cu sinele. Câștigă cineva lupta, așadar?

Prin toate acestea, și nu doar, cititorii sunt puși în ipostaza de a fi martorii unei spovedanii individuale – unde procesele mnezice îl vor ajuta pe protagonist la reconstituirea istoriei personale (ca fiu, ca soț, ca prieten, ca refugiat

etc.), dar și a istoriei colective: „M-am uitat iarăși în sus, la cele două zmeie. M-am gândit la Hassan. La Baba. Ali. Kabul. M-am gândit la viața pe care o trăisem până în iarna lui 1975, cea care a schimbat totul. Și care m-a făcut ceea ce sunt azi”. De aici încolo, textul se îndreaptă spre un traseu cu sens unic – al confesiunii directe.

Cartea poate fi divizată în două părți simbolice – numite impropriu, în urma lecturii, astfel: *Copilăria din Afganistan* (I) și *Refugiul în America & revenirea în Afganistan* (II). Punctul de delimitare între cele două părți îl constituie momentul refugiuului. E deopotrivă ruptură și un nou început. Volumul atinge o serie de subiecte sensibile (cu atât mai mult cu cât contextul zilelor de astăzi este unul tragic), printre altele: migrarea, războiul, refugiul etc. Alături de acestea, Hosseini e un constructor de poveste – creează și conduce ingenios, în același timp, destinul unei familii – intrigă, răsturnări de situație, conflict, prietenie, iubire etc.

Khaled Hosseini, *Vânătorii de zmeie*, trad. Mihaela S. Oprea-Aron, București, Editura Niculescu, 2020.

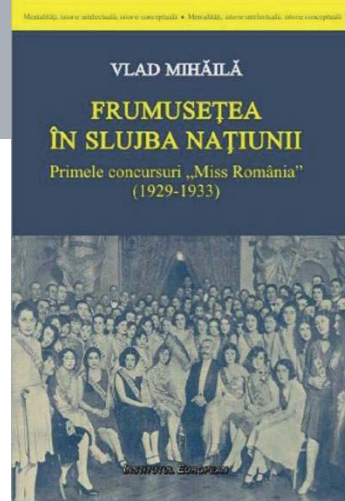

Confesiunile unui personaj de anime

Ioana Iuna Șerban

Pentru toți e muzica asta dar ei n-o aud o lasă să dispară în program de acolo o culeg ca amintire ca previziune și spun că știau – nu cu mult înainte aici erau alții cetățeni universali ai festivalurilor electro ascunși de ploaie la adăpost de frică sau nu chiar de frică ci de pre-frică: comodă și albicioasă edificatoare

Continuare în versiunea online

Frumuseți

Vlad Mihăilă – *Frumusețea în slujba națiunii. Primele concursuri Miss România* (1929-1933), Editura Institutul European, Iași, 2021, 535 pp. + anexe

Dincolo de anecdotică pe alocuri fascinantă a textului de față, Vlad Mihăilă s-a străduit, urmare a unei documentări consistente în arhive și bibliotecă (inclusiv de pe internet), să ne arate cum o istorie mondenă, subiect facil, cum ar spune unii istorici, poate să devină un vehicul al unei feminități „naționalizate”, construite pe fundațiile apartenenței la o specificitate românească. Dar idealul de frumusețe național, promovat sistematic în aceste concursuri, era unul anacronic, de secol XIX,

„folclorizat” (cum ar fi spus Alexandru Dușu). Acesta intra într-o tensiune fără echivoc în relație cu perspectiva modernă asupra feminității, care încerca să elimine concepția tradițională a percepției corpului femeii ca obiect, fie el și unul al națiunii. Este o carte de istorie culturală despre naționalism și competițiile lui, despre feminism, despre imagini și imagologie, despre viața de zi cu zi, în special cea mondenă, a anilor 1930-1940, scrisă admirabil de un tânăr istoric talentat. (Laurențiu Vlad)

Film me to the end of love

Alexandru Lamba

Idėja cu filmul mi-a venit într-o seară, când pierdeam vremea pe Facebook. Am aflat că la Dracula Film Festival există o secțiune a concursului dedicată filmelor făcute cu telefonul. Da, exact așa, „cu telefonul”. Adică, m-am gândit, caută fix amatori cu ceva cunoștințe de bază și cu idei.

Păi n-am eu idei?

— Coa, i-am zis a doua zi la școală lui Damian, lasă tu căcațul ăla de TikTok, că pe tine nu te urmărește nici dracu, e aplicație pentru pizde, și hai să facem ceva ca lumea!

— Am cinci sute de subscriberi, ești prost?

Avea un rahat! I-am spus și lui asta, apoi i-am explicat, în detaliu, ce idei îmi venise.

Îmi trebuia tocmai el, din două motive: că tipul era plin de aere de vedetă, și că de vreo lună încerca să-i dea verde unciua de la liceul Meșotă, cu care se cuplase la mișto, la un chef, și acum nu mai scăpa de ea. Ah, și aia nici nu se futea cu el, de tocilară ce era, că o tot dădea cu „nu mă simt încă pregătită!”. Dar de-aia nici nu-l lăsa în pace pe fraier.

Tipul a stat pe gânduri fix până după ore, când mi-a zis că vrea s-o facem, dar nu cu jegul meu de telefon, ci cu al lui, ăla de o mie de euro.

— N-o să se mai apropie aia de tine, nici în glumă, îți garantez, am plusat înainte să ne despărțim. Îi băgăm o sperietură de se cacă pe ea. Și ieși și vedetă la Dracula, ce poți să vrei mai mult?

Tipul zâmbea ca un broscoi. — Nu cred că se sperie, o să-mi fută vreo două palme, a râs. Dar e OK, și le dau eu ție, mai departe. Oricum, o să iasă șmecherie!

...

Planul era ca ei să mă ignore, să nu privească direct spre

cameră, să se poarte natural. Și făceau eforturi să se țină de asta.

— O să scăpăm de ei, a zis el la un moment dat, o să scăpăm și de ei, și de toți, cât de curând. Și o să fim doar noi doi...

„Bună replica!”, m-am gândit. Când mai luam câte o pauză din filmat, pentru că avea să fie mai ușor la montaj să lucrez pe mai multe bucățele mai mici, privirea ei îmi spunea că prezența mea nu îi făcea plăcere.

Se întunecase deja când au început să urce pe Dobrogeanu-Gherea. Ea nu l-a întrebat unde avea de gând s-o ducă, se lăsa condusă de mâna lui. Pietrele cubice încă ude luceau în lumina felinarelor stradale, iar eu nu-mi dădeam seama dacă aveam să pot folosi ceva din bucata aia de film. De câte ori prindeam în cadru câte un bec, linia albă verticală făcea imaginea inutilizabilă. Urma să fiu nevoit să tai la greu. La

un fond sonor pentru panorama orașului, lărgindu-se încet, pornind de la un grup de blocuri, apoi, când Damian mi-a făcut semnul discret, i-am luat în prim-plan.

— Știi, când ți-am spus că vreau să rămânem numai noi doi pentru totdeauna nu am vorbit aiurea, a zis el cu o voce care trebuia să aducă a suspin. Chiar de acum, chiar din momentul ăsta putem fi doar noi doi, împreună, în afara timpului.

Cât timp am stat, prinzând doar jocul pupilelor lor, nu știu, deși indicatorul din colțul ecranului număra conștiințios secunde de filmare. Știu doar că s-au aplecat deodată și au privit spre hău, apoi iarăși unul în ochii celuilalt.

— Vrei să sărim împreună? a întrebat ea.

Eu nu cred că mi-aș fi putut ascunde surpriza așa cum a făcut-o el.

— Am fi doar noi doi, dincolo de toate astea. Acolo unde nimeni nu mai are nimic cu noi...

Interpreta ireproșabil, mi-am spus în acele momente. Poate că lunile de TikTok chiar făcuseră un soi de actorăș din tâmpitul ăla.

— Acum?

El a dat ușor din cap și a zâmbit. Ea l-a prins de amândouă mâinile, a făcut un pas cu jumătate de piruetă în jurul lui, de parcă ar fi dansat, ajungând cu spatele la hău și cu fața la el. Mâinile lor s-au strâns unele în altele. Ea a închis ochii, a lăsat capul pe spate...

...

Atât am putut păstra din film. Nu a fost de ajuns nici cât să treacă de preselecții. Nici Damian nu a scăpat de Iasmina, au rămas împreună.

Continuare în versiunea online

Alexandru Dumitrescu

Alin Mureșan

Vanitatea e păcatul meu preferat”, concluziona diavolul interpretat de Al Pacino în *Pact cu diavolul* (1997, r: Taylor Hackford). Orgoliu, ambiție, trufie, înfumurare – cum vrem să-i spunem. Asta pare să fie rețeta care l-a condus spre dezastru pe Alexandru Dumitrescu, directorul penitenciarului Pitești în timpul infamului „experiment” omonim. Din trufie pare să fi ajuns în sistem (căci nu avea nicio aplecare spre lupta de clasă cu dușmanii, fiind un simplu funcționar la poștă) și tot din trufie a rămas. A fost tentat să-l părăsească după vreun an, nemulțumit atât de neregulile sesizate, cât mai ales de perspectiva retrogradării din funcția de administrator al penitenciarului Ploiești. Dar superiorii lui i-au speculat ambiția și i-au propus conducerea unei alte închisori: Pitești.

Nimic nu îl recomanda pentru poziție. Absolvisse zece clase și nu era un cadru de nădejde al partidului, ci, cel mai probabil, un recrut oportunist al vremurilor de după 23 august 1944. Dar era nevoie mare de cadre și el era înscris în partid. A fost suficient. La început a fost un simplu director de închisoare de drept comun, dar odată cu întărirea presiunii

politice, ea a devenit suprapopulată și mizeră. Mai apoi, superiorii i-au cerut să supravegheze informativ deținuții politici. Nu a dat importanță și poate nu ar fi făcut nimic în acest sens, ca mulți alți directori de închisoare, dacă n-ar fi fost insistențele unui deținut sosit la Pitești în primăvara lui 1949: Eugen Țurcanu. L-a pus în legătură cu Securitatea din localitate, dar în scurtă vreme a atras atenția organelor centrale. Cu sprijinul direct al unor șefi din Securitate și Ministerul de Interne, Țurcanu a devenit personajul principal al închisorii, spre surprinderea directorului, care i-a observat transformarea dintr-un deținut supus într-unul foarte îndrăzneț, care își permitea să-i lovească pe alții fără teamă de consecințe.

Folosirea violenței pe scară largă a fost introdusă în Pitești de un oficial al Securității care funcționa sub acoperirea de șef de birou în cadrul Direcției Penitenciarelor. Dumitrescu știa însă că acesta îi raporta direct șefului Securității și s-a lăsat intimidat, ba chiar atras în acțiune, luând parte la primele bătăi. Lucrurile s-au schimbat după ce violențele extreme au împins două victime

să-și ia viața, aruncându-se în golul dintre scări. Conștient de responsabilitatea pe care o avea, s-a îngrozit de cinismul celorlalți oficiali implicați și a amenințat la rândul lui cu sinuciderea. A refuzat să semneze în fals actele de deces, dar au făcut-o alții pentru el. Însuși ministrul adjunct de Interne, unul dintre coordonatorii acțiunii, l-a admonestat pentru reacțiile avute și a refuzat să ordoneze temperarea violențelor.

Încet, încet, directorul a devenit un proscris în propria închisoare, neavând voie să viziteze zonele în care se tortura. I-a fost frică să raporteze cuiva, pentru că li se spusese că toate măsurile sunt ordonate de Teohari Georgescu. Dar tot stresul l-a afectat cu siguranță. Și-a prevenit un cunoscut din închisoare să se ferească de colegii lui și să ceară transferul la Târgu Ocna (care era sanatoriu pentru bolnavii de tuberculoză). Pe un alt

deținut l-a ferit de Țurcanu, care îi mărturisise că vrea să-l omoare. Și-a luat concediu medical vreme de patru săptămâni, dar lucrurile nu s-au rezolvat. Se pare că și-a descărcat nervii chiar și pe soția lui, care avea să divorțeze în vara lui 1950 după multe bătăi îndurate. Au încercat ulterior să se împace, ea ajungând să-l întrețină după ce a fost dat afară din serviciu. De ceea ce i-a fost frică nu a scăpat: nu doar că s-a îmbolnăvit fizic și a suferit tulburări neuropsihice, dar a fost și arestat pentru implicarea sa în fenomenul Pitești. Cercetat pentru rolul său, avea să fie condamnat la șapte ani de închisoare, dar a fost grațiat alături de colegii de lot aproape imediat după pronunțarea sentinței. Chiar și așa, a stat de partea cealaltă a gratiilor aproape patru ani jumătate, având dese momente de rătăcire și răzvrățire grobiană împotriva celor care îl păzeau.

3 scriitori despre mare

Irina Georgescu-Groza

A doua zi, Corina trebuie să ajungă la ora 10 în locul unde începe promontoriul. Iei o carte nouă cu tine, deși nu prea o să avari timp de citit, Corina vorbește mult. Îți desfăci prosopul făcut sul și te întinzi pe burtă, cu fața la faleză, s-o vezi când apare. Pe plajă, în capătul celălalt, sunt femeia și copilul care se joacă. Foarte slab îi mai auzi din când în când țipetele. Soarele arde cu putere, poate vine Corina cu cremă de plajă, pe a ta ai uitat-o acasă. Valurile mici își întind mâncile de spumă spre tălpile tale. Deschizi

cartea și începi să citești, și se închid ochii din cauza luminii puternice care face pagina strălucitoare. Cu o mână tragi de slip, să dezgolești o porțiune de piele, apoi răsucești marginile lui. După un timp, scoți ceasul de mână din plasa de pânză. E deja unsprezece și Corina nu mai apare.

Radu Aldulescu

Prefer plajele neaglomerate, eventual pustii, din zonele Mangalia, Eforie, Constanța. Anul ăsta, la Eforie Sud mi-a venit să plâng văzând kilometri întregi de

plaje pe care îi străbăteam, la pas până mai deunăzi, cotropiți de șantiere care răscoleau țărnișurile, ca să lărgească plajele. Desfășurări de forțe de utilaj greu și investiții enorme într-o țară în care nu s-au făcut 50 de kilometri de autostrăzi, în care bolnavii sunt pasibili să ia foc în spitale, iar pensionarii sunt pasibili să moară de foame și fiindcă n-au bani pentru medicamente. Ce țară e aceasta, prieteni? – Shakespeare, în continuarea căruia vine Nichita, vine Bacovia: *Ardea spitalul!* și *Ob, țară tristă, plină de humor!*

Mihai Ene

Pentru mine marea și arealul pe care-l influențează reprezintă toposul hedonist prin excelență și un sinonim pentru vacanță... Niciunde senzualismul nu se întâlnește mai fericit cu *acel dulce far niente* purificat de orice obligație lucrativă. Pe de altă parte, modul în care romanticii au construit o viziune asupra mării – vastă, dezlănțuită, melancolică etc. – ne afectează iremediabil percepția și e imposibil să nu fii impregnat (și) de acest mod de a privi spațiul marin.

Casa de la țară. De pe Broadway la București

Andrei Bulboacă

Am observat în ultimul timp o tendință a teatrelor din București de a aduce în atenția publicului autori montați pe Broadway, poate în încercarea de a oferi drama tipică de familie americană și pe scenele din capitală. În ultima perioadă au avut loc trei premiere cu texte scrise de către Donald Margulies, prima fiind la Teatrul Godot cu textul său *Povestiri Culese*, următoarea la Teatrul Bulandra cu spectacolul *Cină cu prieteni* și ultima pe listă a fost *Casa de la țară* la Teatrul Național din București. E de ajuns să facem un exercițiu de lectură sau chiar de vizionare a unor piese de teatru scrise de autori ca Tennessee Williams, Neil Simon, Sam Shepard sau Eugene O'Neill și vom observa o asemănare în nucleul dramelor scrise de ei: multe dintre ele se rezumă la degradarea umană și la sentimentul de ratare. Problemele umane se aseamănă între ele în aproape orice colț al mapamondului, însă un dramaturg român sau francez poate va fi înțeles mai greu în societatea americană, cum este valabil și invers, și într-un fel este normal să fie așa. Cu aceste informații în gând putem aborda nouă premieră de la Sala Studio a Teatrului Național în regia lui Claudiu Goga.

Casa de la țară este un text ce pendulează între succes și ratare, între viața cunoscută și cea necunoscută a unei familii de actori. Îl putem considera și un spectacol despre drama pe care un actor o poate trăi, dincolo de luminile scenei, de ochii presei și a publicului, o dramă doar de el și de familia lui știută. Viața din afara teatrului este departe de a fi una ideală, oricât de mulți bani și proprietăți ar avea respectivul actor, iar în momentul în care adevăratele probleme ale vieții apar, toate avuțiile pălesc. Pentru că odată ce spectacolul s-a terminat, actorul iese din personaj și se lovește inevitabil de realitatea

dură a vieții, viața pe care fiecare a regizat-o în felul propriu. Anna Patterson (Maia Morgenstern) este o actriță a cărei stea pe Broadway începe să se stingă, asta și din cauza vârstei, dar și din cauza rolurilor pe care le primește. Dacă citim printre rânduri și suntem atenți la replici, observăm că lumea americană a teatrului nu este una roz, mulți actori încheindu-și cariera brusc din cauza faptului că nu mai produc destui bani, prin urmare nu atrag public, iar producătorii văd teatrul doar că pe o modalitate de îmbogățire. Iar îmbătrânirea și nervii ne sunt expuși în scena în care împreună cu Susie (Cătălina Mihai/Măruța Băiașu), Anna repetă pentru o nouă piesă în care va fi distribuită și anume *Profesiunea Doamnei Warren*, scrisă de Bernard Shaw. Anna își pierde rapid răbdarea, aruncă textul în perete, într-un fel anii petrecuți pe scenă au început să lucreze împotriva ei, lăsându-se pradă disperării și

nemaiputând să își repete textul în liniște. Elliot Cooper (Marius Manole), fiul Annei, este cel care are cel mai mult de suferit din cauza meseriei pe care mama sa a avut-o, fiind povestea clasică a fiului căruia, deși a avut tot ce își dorea din punct de vedere material, i-a lipsit dragostea maternă. Ca să parafrazăm o celebră peliculă, Elliot poate fi considerat rebelul fără cauză al spectacolului, un om pe care lipsa iubirii mamei l-a marcat într-un mod profund. Spre finalul actului doi asistăm la o confruntare mamă-fiu, în care toate durerile și frustrările ies la iveală, fiind unul dintre momentele de cumpănă din economia spectacolului. Din nefericire, pe lângă lipsa iubirii, la Elliot se mai pune ca presiune psihică și faptul că este un actor fără succes, iar discuțiile despre asta îl afectează profund. Scrierea unei piese de teatru în care își exteriorizează emoțiile nu-i aduce niciun fel de satisfacție sau aprobare din partea

celor din casă, în momentul când aceștia o citesc în debutul celui de-al doilea act. Walter Keegan (Marius Bodochi), tatăl lui Susie, și relația acestuia cu mai tână actriță Nell (Raluca Aprodu) zguduie bunul mers al casei, Walter fiind și cel care reușește să-i taie elanul lui Elliot, creându-se astfel un conflict între generații. Domnul Keegan este un actor de succes, care însă a renunțat la zona teatrului pentru a merge în zona de serial de televiziune și film comercial, practic irosindu-și talentul pe producții de categoria B. Declamația acestuia referitoare la calitatea teatrului este dureroasă, oferindu-ne așadar o privire în culisele vieții actorilor de teatru americani. Prin urmare, sentimentul de ratare de pe scenă a fost înlocuit de succesul de pe micul ecran.

Continuare în versiunea online

Revista este editată de
Asociația Creatorilor de Ficțiune
(ACF).
<https://asociația-creatorilor-de-ficțiune.ro>

Bulevardul Bălcescu, nr. 7, ap. 3
București.

© OPTm

ISSN 2734 - 5017
ISSN-L 2734 - 5017

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.
Redactori: Mihai ENE,
Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Emanuela ILIE,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://optmotive.ro>
e-mail: optmotive@gmail.com